

ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; АГРАРНЕ ПРАВО; ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО; ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО

Тетяна Володимирівна ГРУШКЕВИЧ,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри трудового, земельного та господарського права
Хмельницького університету управління та права,
tanja.marple@gmail.com

УДК 342.951:35.078.3:349.6

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ В ЕКОЛОГІЧНІЙ СФЕРІ

Здійснено теоретико-правове дослідження інформаційного простору в екологічній сфері. Зокрема на підставі проведеного аналізу визначається його місце та роль у забезпеченні національної безпеки України, виділяються ознаки цього правового явища та дається його авторське визначення. Робиться висновок, що інформаційний простір в екологічній сфері акумулює в собі потенціал інформаційних та еколого-правових засобів, що покликані унормувати взаємозв'язок людини і довкілля. Проаналізовано правову основу інформаційного простору в екологічній сфері, яку складають численні нормативно-правові акти інформаційного та екологічного законодавства. Це вказує на необхідності кодифікації інформаційного законодавства, де правове забезпечення інформаційного простору в екологічній сфері має зайняти чільне місце і може претендувати на окрему главу з аналогічною назвою у відповідному кодексі, де були б акумульовані всі існуючі на сьогодні та загалом необхідні для належної реалізації інформаційних еколого-правових відносин норми.

Ключові слова: інформаційний простір, інформаційна сфера, інформаційні ресурси, інформаційний простір в екологічній сфері.

Інформація є важливим засобом забезпечення можливості адаптації людини й суспільства до умов існування, засобом накопичення знань про навколишній світ, на основі яких люди й суспільство обирають лінію поведінки, реалізують інтереси та задовольняють власні потреби. Людство здавна будувало життя завдяки систематизації знань про природу та свою діяльність, розвивалося під впливом надбань наук, удосконалювало технології, які підвищували ефективність використання природних ресурсів. Тому з часом інформація стала важливою частиною статку суб'єктів правовідносин і загалом соціального буття, а на сьогодні можна констатувати, що вона стала сполучною ланкою в освоєнні людиною природи й досить впливовим фактором у житті людини, держави і суспільства.

Звернення до інституту інформаційного простору, загальна характеристика окремих його компонентів міститься у працях В. І. Арістової, О. В. Логінова, О. В. Олійника, О. В. Сосніна, Л. Є. Шиманського та інших науковців.

Мета статті — розкриття теоретико-правової характеристики інформаційного простору в екологічній сфері через аналіз його ознак, виведення поняття та дослідження правового регулювання.

Однією з ознак соціально-культурного перевороту другої половини ХХ ст. є не стільки багатократне збільшення обсягу доступної інформації, скільки виникнення особливих роду простору, в якому починають складатися свої специфічні форми поведінки і діяльності, якісно відмінні від тих, що існували на попередньому етапі суспільного розвитку [1, с. 16].

Національний інформаційний простір на сьогодні входить у перелік важливих політичних понять і у вартісній шкалі соціальних цінностей може претендувати на друге місце після державної незалежності. У структурі державної безпеки її інформаційна складова у світлі останніх подій та загалом світових тенденцій виходить на перший план. Тому держава зобов'язана забезпечити використання свого інформаційного поля в національних інтересах.

У науковому і публіцистичному дискурсі термін “інформаційний простір” застосовують у різних контекстах для позначення системи зовнішніх та внутрішньо-організаційних потоків інформації, які, у свою чергу, можуть мати різні характеристики з точки зору джерел, змісту, методів збору, передачі та інтенсивності обміну інформацією тощо [2, с. 24]. Він також може використовуватися у словосполученні, що вказує на певну сферу суспільної діяльності, яка охоплюється конкретною системою потоків інформації. У цьому сенсі говорять про інформаційні економічний, науково-технічний, освітній тощо простори. Вживання цього терміна в зазначеному контексті не несе в собі особливого евристичного потенціалу, оскільки більшою мірою вказує на просторові та суто технічні і технологічні аспекти обміну інформацією. Евристичного змісту цей термін набуває в разі вживання його як конструкту, що характеризує процес застосування інформації як інструменту впливу на цільові групи або, за термінологією французького соціолога П. Бурдьє, на соціальних агентів, діяльність яких спрямована на суспільний розвиток [3, с. 124]. Таке розуміння інформаційного простору свідчить про нього як складову соціально-культурної революції, наслідком якої став перехід від індустріального до інформаційного суспільства, тобто суспільства нового типу, в якому інформаційний простір виступає одним із ключових факторів суспільного розвитку.

Інформаційний простір з'являється одночасно зі спілкуванням та комунікацією, тому це поняття, перш за все, соціально-політичне. Воно містить у собі одночасно територіальний і людський фактори, так як суспільна інформація призначається для особи. Саме людина є її споживачем, і без неї суспільна інформація втрачає сенс. Коли йде мова про національний інформаційний простір, то його межі ототожнюються з кордонами держави, охоплюючи її територію, акваторію і повітряний простір. У таких просторових рамках діють засоби інформації, які й інформують, тобто передають, повідомляють, відтворюють, зображають, складають уявлення про ті чи інші обставини, факти, події або осіб. Ці ознаки явища, про яке йдеться, відображені у дефініції, яку пропонує І. В. Арістова, на думку якої інформаційний простір — це соціальне середовище, у якому здійснюється виробництво, збирання, зберігання, поширення і використання інформації і на яке розповсюджується юрисдикція України [4, с. 252].

Розглядаючи поняття інформаційного простору держави, О. В. Олійник, О. В. Соснін та Л. Є. Шиманський здійснили визначення його мети як розробки правової основи захисту національних інформаційних ресурсів з його характеристикою як сукупності національних інформаційних ресурсів та інформаційної інфраструктури, які дозволяють на основі єдиних принципів і загальних правил забезпечувати інформаційну взаємодію громадян, суспільства і держави з їх рівним правом доступу до відкритих інформаційних ресурсів та максимально повним задоволенням інформаційних потреб суб'єктів держави на всій її території з додержанням балансу інтересів на

входження у світовий інформаційний простір та забезпечення інформаційної безпеки відповідно до Конституції і законодавства України та міжнародних правових норм [5, с. 28]. Відповідно єдиний інформаційний простір України стає наповненням інформаційної сфери за рахунок таких елементів, як національні інформаційні ресурси України (окремі документи і масиви документів, результати інтелектуальної, творчої та інформаційної діяльності, бази і банки даних, усі види архівів, бібліотеки, музейні фонди та інші, що містять дані, відомості і знання, зафіксовані на відповідних носіях інформації, є об'єктами права власності всіх суб'єктів України і мають споживацьку вартість), інформаційна інфраструктура (організаційні структури, що забезпечують формування, функціонування і розвиток інформаційного простору, зокрема збирання, обробку, зберігання, поширення та ефективного використання інформації) [5, с. 36].

Досить часто сутність інформаційного простору розкривають через інше поняття — “інформаційна сфера”. Так, популярним у наукових працях із питань адміністративного та інформаційного права, зокрема таких авторів як І. В. Арістова [4, с. 59], О. В. Логінов та інших, є підхід до визначення інформаційної сфери як єдиного інформаційного простору. Досить вичерпно таку точку зору висловив О. В. Логінов, який під інформаційною сферою українського суспільства пропонує розуміти “єдиний інформаційний простір, який формується державними органами, громадськими, політичними та соціальними організаціями, а також громадянами й функціонує з урахуванням правових, організаційних, науково-технічних, економічних, фінансових, методичних, гуманітарних та моральних засад, з урахуванням вимог та завдань національної інформаційної безпеки України” [6, с. 23].

У структурному вимірі інформаційний простір включає до свого складу інформаційні ресурси та інформаційно-телекомунікаційну інфраструктуру, до якої належать комп'ютерні та телекомунікаційні мережі, мережі та канали передачі даних, інформаційні та телекомунікаційні технології, науково-виробничий потенціал у галузях зв'язку, телекомунікацій, система забезпечення інформаційної безпеки, система масової інформації, система інформаційного законодавства [4, с. 125–126].

Стрімкий розвиток інформаційного суспільства висунув перед інформаційним простором нові вимоги. Збільшується його вплив на населення, на перший план виходить можливість формування громадської думки, зміни світогляду та спричинення лояльності чи не підтримки діючого режиму. З огляду на це, інформаційний простір набуває нових рис, удосконалює інформаційні ресурси, збільшує кількість та якість джерел інформації.

Ще однією тенденцією сучасності є підвищення інтересу світової громадськості загалом та українського суспільства зокрема до екологічних питань. Це призводить до зростання кількості людей, які володіють знаннями про довкілля, а екологічний дискурс із спеціалізованого стає загальнозживаним. Однак, як правило, проблеми взаємовідносин людини з природою залишаються обговореними у пресі, ЗМІ, на конференціях та інших заходах, але не вирішуються на практиці. Тому так важливо повернути вирішення екологічних питань у конструктивне русло із використанням всього комплексу наявних юридичних засобів, які існують у правовій державі.

Чільне місце серед них посідають інформаційно-правові засоби, спрямовані на створення сприятливих умов застосування екологічних норм, забезпечення екологічної безпеки та реалізацію і захист прав громадян у сфері довкілля. Екологічний інформаційний простір займає в їх переліку чільне місце, оскільки є явищем, що акумулює в собі потенціал інформаційних та еколого-правових засобів, що покликані унормувати взаємозв'язок людини і довкілля.

На сьогодні в національному законодавстві не легалізоване поняття “інформаційний простір України”, не дано й законодавчого визначення терміну “інформаційний простір в екологічній сфері”. Останнє не згадується й у науковій літературі.

Враховуючи характеристики інформаційного простору та наше уявлення про його функціонування у сфері екології, спробуємо визначити головні ознаки інформаційного простору в екологічній сфері, зокрема:

- створення інформаційного середовища як чинника забезпечення екологічної безпеки, підтримання екологічної рівноваги та засобу для забезпечення реалізації та захисту екологічних прав та інтересів громадян;
- перехід інформаційних екологічних ресурсів суспільства в реальні ресурси розвитку екологічних відносин за рахунок розширення доступу до інформації про них та покращення якості навколишнього природного середовища цієї сфери;
- підвищення значущості проблем екологічної інформаційної безпеки особи, суспільства й держави;
- створення ефективної системи забезпечення права на вільне отримання, поширення і використання екологічної інформації.

Враховуючи вищенаведене, можна вивести поняття інформаційного простору в екологічній сфері і визначити його як систему зовнішніх та внутрішніх організаційних потоків інформації про стан довкілля, якість харчових продуктів та предметів побуту, яка забезпечує належне використання, відтворення, охорону природних ресурсів, забезпечення якості навколишнього природного середовища, гарантування екологічної безпеки, реалізацію та захист екологічних прав [7, с. 12].

Інформаційний простір в екологічній сфері позиціонує людину в сфері довкілля, збільшує чи зменшує комунікаційні можливості особи та створює передумови для коригування її спілкування з природою. А унормовується цей процес правовими нормами. Тому нормативно-правові акти складають основу правової регламентації екологічного інформаційного забезпечення, а саме — інформаційну її складову.

Загалом, чинне законодавство з регулювання інформаційних відносин базується на таких нормативних актах: закони України “Про інформацію”, “Про доступ до публічної інформації”, “Про науково-технічну інформацію”, “Про Національну програму інформатизації”, “Про державну таємницю”, “Про телекомунікації”, “Про телебачення і радіомовлення”, “Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні”, “Про захист інформації в автоматизованих системах”, “Про інформаційні агентства” та інші, які створюють певні умови для розвитку їх положень у системі підзаконних актів.

Нормотворча практика у сфері інформаційних відносин в Україні далека від ідеалу і здійснюється шляхом фрагментарного вирішення проблем в окремих нормативно-правових актах. Разом з тим значна кількість інформаційних норм розміщена в кодифікованих актах, зокрема в Цивільному, Кримінальному кодексах, Кодексі законів про працю України та ін. Таким чином, у нашій державі сформувалася змішана доктрина права, яка поєднує в собі елементи англо-американської та європейської континентальної доктрин права [8].

Перший, англо-американський, напрямок знаходить підтримку в деяких колах наукових та державних діячів, які вважають, що вирішення проблем унормування інформаційних відносин можливе на основі ситуаційного підходу. Ця доктрина притаманна національним системам, у яких правове регулювання суспільних відносин знаходиться на стадії зародження або стадії розвитку. Подібний підхід використовувався в Україні для нормативного врегулювання багатьох сфер суспільних відносин на початку її державності. Внаслідок застосування такої нормотворчої техніки виникла низка прийнятих законодавчих актів, які прямо чи опосередковано регулюють суспільні інформаційні відносини, але концептуально не узгоджені між собою, їх норми суперечать одна одній і породжують правовий хаос [8].

Однак останнім часом практика правотворчості в Україні схиляється до другого підходу, більш досконалого і перспективного — юридичної доктрини легальної систематизації законодавства на рівні кодифікації. Це притаманно тим галузям законодавства, у яких множина правових норм досягла критичної маси, а також наявні наукові обґрунтування щодо їх систематизації на рівні легальної кодифікації. Назріла така необхідність також і в інформаційній сфері. Тим паче, що напрацьовані чималі

наукові засади систематизації інформаційного законодавства на рівні Кодексу про інформацію. Ця наукова доктрина прийнята за основу Концепції реформування законодавства України у сфері суспільних інформаційних відносин [8]. Її проект розроблений вітчизняними науковцями в галузі інформаційного права в рамках діяльності Урядової комісії з питань інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів виконавчої влади.

Загалом, про необхідність кодифікації інформаційного законодавства давно йде мова в наукових колах [9, с. 101]. Вважаємо, що правове забезпечення інформаційного простору в екологічній сфері, зважаючи на наявність вищезазначених особливостей, претендує на окрему главу з аналогічною назвою в цьому нормативно-правовому акті. У ній мають бути акумульовані всі чинні та загалом необхідні для належної реалізації інформаційних еколого-правових відносин норми.

Окрім інформаційного законодавства, правову основу інформаційного простору в екологічній сфері складають і норми екологічних нормативно-правових актів. До них, зокрема, належать:

— Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища” від 25 червня 1991 р. (п. “е” ч. 1 ст. 9, п. “е” ч. 1 ст. 10, п. “з” ч. 1 ст. 15, ч. 1 ст. 16, п. “і” ч. 1 ст. 18, п. “з” ч. 1 ст. 19, п.п. “в”, “е”, “к” ч. 1 ст. 20, п.п. “д”, “і” ч. 1 ст. 21, розділ V, п. “л” ч. 2 ст. 68) [10];

— Закон України “Про екологічну експертизу” від 9 лютого 1995 р., який в цілому направлений на міжгалузеве екологічне дослідження, аналіз та оцінку передпроектних, проектних та інших матеріалів чи об’єктів, реалізація і дія яких може негативно впливати або впливає на стан навколишнього природного середовища і спрямована на підготовку висновків про відповідність запланованої чи здійснюваної діяльності нормам і вимогам законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки [11];

— Закон України “Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку” від 8 лютого 1995 р. (ч. 1 ст. 5, ст. 10, ч. 1 ст. 20, ч. 1 ст. 24, ч. 3 ст. 25, ч. 8 ст. 32, ч. 2 ст. 33, ч. 7 ст. 40, ч. 2 ст. 81) [12];

— Закон України “Про відходи” 5 березня 1998 р. (ч. 8 ст. 12, п. “б” ч. 1 ст. 14, п. “а” ч. 1 ст. 16, п. “і” ч. 1 ст. 17, п.п. “е”, “м” ч. 1 ст. 23, розділ V, ст. 30, п. “е” ч. 1 ст. 31, ч. 3 ст. 34, ч.ч. 6, 7 ст. 35², п. “д” ч. 1 ст. 40) [13];

— Закон України “Про якість та безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини” від 24 жовтня 2001 р. (ч. 4 ст. 13) [14];

— Закон України “Про об’єкти підвищеної небезпеки” від 18 січня 2001 р. (ч. 1 ст. 6, ч. 1 ст. 7, ч.ч. 6–9 ст. 11, ч.ч. 4–8 ст. 12, ст. 15) [15];

— Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. (ч. 3 ст. 8, п. 4 ч. 2 ст. 17, п. 7 ч. 1 ст. 19, п.п. 3, 24 ч. 1 ст. 20, п. 3 ч. 12 ст. 23, п. 3 ч. 5 ст. 24, глава 6, ч. 2 ст. 81, п. 1 ч. 3, п. 10 ч. 4 ст. 110) [16];

— Закон України “Про зону надзвичайної екологічної ситуації” від 13 липня 2000 р. (ч. 5 ст. 6, ст. 11) [17];

— Постанова Кабінету Міністрів України “Про забезпечення підготовки Національної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Україні” від 7 лютого 1992 р. [18] та ін.

Також великий за обсягом масив в ієрархічній структурі нормативного матеріалу з питань правового регулювання інформаційної екологічної сфери міститься й в інших підзаконних нормативно-правових актах, зокрема в указах Президента України, постановах Кабінету Міністрів України, актах міністерств, державних комітетів, інших центральних органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій тощо.

Ці норми як результат вторинної форми правової регламентації інформаційного простору в екологічній сфері спрямовані на забезпечення дієвості конституційних норм та норм законодавчих актів. Необхідність прийняття таких вторинних, тобто похідних щодо положень законів норм, зумовлена тим, що швидкоплинні зміни в суспільстві

потребують оперативного реагування органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, які діють у межах закону і здійснюють не тільки правозастосування, але й нормотворення.

Отже, правова регламентація інформаційного простору в екологічній сфері складається із сукупності низки інформаційних та екологічних нормативно-правових актів, які спрямовані на унормування системи зовнішніх та внутрішніх організаційних потоків інформації про стан довкілля, якість харчових продуктів та предметів побуту, яка забезпечує належне використання, відтворення, охорону природних ресурсів, забезпечення якості навколишнього природного середовища, гарантування екологічної безпеки, реалізацію та захист екологічних прав громадян.

Список використаних джерел

1. *Степанов, В. Ю.* Інформаційна політика: концептуальні засади формування та розвитку [Текст] / В. Ю. Степанов // Теорія та практика державного управління. — 2010. — Вип. 3 (30). — С. 15–19.
2. *Мошак, Н. Н.* Особенности политики информационной безопасности в инфокоммуникационной сети [Текст] / Н. Н. Мошак, Е. А. Тимофеев // Электросвязь. — 2005. — № 9. — С. 23–28.
3. *Бельфер, Р. А.* Анализ систем связи в аспекте проектирования информационной безопасности [Текст] / Р. А. Бельфер // Электросвязь. — 2004. — № 3. — С. 22–24.
4. *Арістова, І. В.* Державна інформаційна політика та її реалізація в діяльності органів внутрішніх справ України: організаційно-правові засади [Текст] : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 / Арістова Ірина Василівна. — Х., 2002. — 476 арк.
5. *Олійник, О. В.* Організаційно-правові засади захисту інформаційних ресурсів України [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Олійник Олег Вікторович. — К., 2006. — 201 арк.
6. *Логінов, О. В.* Адміністративно-правове забезпечення інформаційної безпеки органів виконавчої влади [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Логінов Олександр Володимирович. — К., 2005. — 236 арк.
7. *Грушкевич, Т. В.* Інформаційно-правове забезпечення конституційних екологічних прав [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 “Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право” / Т. В. Грушкевич. — Ірпінь, 2012. — 20 с.
8. Проект Концепції реформування законодавства України у сфері суспільних інформаційних відносин [01.07.2005 | 12:18] [Електронний ресурс] Центр інформаційної безпеки. — URL : <http://www.bezpeka.com/ru/lib/art519.html>.
9. *Марущак, А. І.* Інформаційне право: Доступ до інформації [Текст] : навч. посіб. / А. І. Марущак. — К. : КНТ, 2007. — 532 с.
10. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-ХІІ [Текст] // ВВР. — 1991. — № 41. — Ст. 546.
11. Про екологічну експертизу : Закон України від 09.02.1995 р. № 45/95-ВР [Текст] // ВВР. — 1995. — № 8. — Ст. 54.
12. Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку : Закон України від 08.02.1995 р. № 39/95-ВР [Текст] // ВВР. — 1995. — № 12. — Ст. 81.
13. Про відходи : Закон України від 05.03.1998 р. № 187/98-ВР [Текст] // ВВР. — 1998. — № 36. — Ст. 242.
14. Про якість та безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини : Закон України від 06.09.2005 р. [Текст] // ВВР. — 2005. — № 50. — Ст. 533.
15. Про об'єкти підвищеної небезпеки : Закон України від 18.01.2001 р. № 2245-ІІІ [Текст] // ВВР. — 2001. — № 15. — Ст. 73.
16. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI [Текст] // ВВР. — 2013. — № 34–35. — Ст. 458.
17. Про зону надзвичайної екологічної ситуації : Закон України від 13.07.2000 р. № 1908-ІІІ [Текст] // ВВР. — 2000. — № 42. — Ст. 348.
18. Про забезпечення підготовки Національної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Україні : постанова Кабінету Міністрів України від 07.02.1992 р.

№ 61 [Електронний ресурс] Верховна Рада України. Законодавство України. — URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/61-92-п>.

*Рекомендовано до друку кафедрою трудового, земельного та господарського права
Хмельницького університету управління та права
(протокол № 2 від 13 жовтня 2014 року)*

Надійшла до редакції 23.10.2014

Грушкевич Т. В. Теоретико-правовые основы информационного пространства в экологической сфере

Осуществлено теоретико-правове дослідження інформаційного простору в екологічній сфері. В частині, на основі проведеного аналізу визначається його місце і роль в забезпеченні національної безпеки України, виділяються ознаки даного правового явища і дається його авторське визначення. Зроблено висновок, що інформаційне простору в екологічній сфері акумулює в собі потенціал інформаційних і еколого-правових засобів, призначених нормувати взаємозв'язок людини і оточуючої природної середовища. Проведено аналіз правових основ інформаційного простору в екологічній сфері, яку складають багаточисельні нормативно-правові акти інформаційного і екологічного законодавства. Це вказує на необхідність кодифікації інформаційного законодавства, де правове забезпечення інформаційного простору в екологічній сфері повинно зайняти важливе місце і може претендувати на окрему главу з аналогічним називом в відповідному кодексі, де були б акумульовані всі існуючі на сьогодні і в цілому необхідні для належної реалізації інформаційних еколого-правових відносин норми.

Ключевые слова: *інформаційне простору, інформаційна сфера, інформаційні ресурси, інформаційне простору в екологічній сфері.*

Grushkevych, T. V. The Theoretical and Legal Frameworks of Informational Space in Ecological Sphere

This article is devoted to theoretical and legal investigations of informational space in ecological sphere. According to recent analysis, author's definition, special features of this legal phenomenon and its place and role in ensuring of Ukraine's state security are given. A general conclusion is made that informational space in ecological sphere accumulates great potential of informational and ecological legal means which call to regulate the relationship between human and environment. Review of the legal bases of informational space in ecological sphere, which consist of numerous normative legal acts of informational and ecological legislation, was done. It indicates the necessity of codification of informative legislation, where the legal providing of informational space in ecological sphere must occupy the main place and can apply for separate head with the analogical title in a corresponding code, where all existing for today and the whole needed for the proper realization of informational ecological legal relations of norm would be accumulated.

Keywords: *informational space, informational sphere, informational resources, informational space in an ecological sphere.*

